

INFORMACE O CHARTĚ 77

březen 1982

Dokument Charty 77 č.11/82 /Protest proti porušování zákonů v oblasti náboženského života/	1
Dokument Charty 77 č. 13/82 /Otevřený dopis mírovým hnutím/. .	4
Žádost o přerušení výkonu trestu D.Šinoglové	5
Dopis Miroslava Kusého prezidentu republiky	7
Dopis Jana Litomiského snoubence z výkonu trestu v plzeňské věznici	8
Z dopisů Františka Stárka manželce z vazby v Litoměřicích . .	9
Rezoluce vedení italské KS z 30.12.1981	11

Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina
Petr Uhl, Anglická 8, Praha 2
Anna Šabatová, Anglická 8, Praha 2

Dokument Charty 77 č.11/82 /Protest proti porušování zákonů v oblasti náboženského života, obzvláště katolické církve/

Prezidentu ČSSR JUDr. G. Husákovi
 Federálnímu shromáždění ČSSR
 Místopředsedi vlády ČSSR M. Lúčanovi
 Ministerstvu kultury ČSR /k rukám K. Hrůzy/
 Praha

Opakováním oficielní vládní prohlášení i prohlášení představenstva kněžské organizace Pacem in terris vyvolávají dojem, že právní postavení katolické církve uprostřed československé společnosti je spravedlivě vyřešeno, a že její činnost se vždy setkává s pochopením státních orgánů, které respektují její poslání i specifičnost forem jejího působení: srdečný projev místopředsedy federální vlády Matěje Lúčana 12.11.1981 v Banské Bystrici, projev ústředního tajemníka PiT Zdeňka Adlera tamtéž, rozhovor bývalého děkana teologické fakulty v Litoměřicích Ladislava Pokorného v rozhlasovém prosinci 1981 o neomezených tiskových možnostech pro katolickou církev v ČSSR.

Proti tomu mluví fakta, která jsou v rozporu s článkem 32 Ústavy ČSSR o náboženské svobodě a články 18 a 19 Paktu o občanských a politických právech /č. 120/1976 Sb./. Všeobecně lze pozorovat další zesílení protináboženské kampaně. Např. při školení zdravotního personálu v Severomoravském kraji kladou přednášející hlavní důraz na to, aby dokázali nevědeckost náboženství. Aktivita ředitelů škol proti vyučování náboženství, registrace a kvalifikace žáků podle náboženského přesvědčení jejich a jejich rodičů jsou realizovány stále důsledněji. Diskriminace občanů za projev náboženského přesvědčení nadále trvá.

Tiskové možnosti pro náboženskou literaturu jsou stále více a více omezovány. Česká katolická charita, jediná instituce již je dovoleno publikovat a vydávat pro katolickou církev v ČSR, vydala v roce 1981 jednu /!/ teologickou knihu a kostelní zpěvník. Jediný odborný časopis Duchovní pastýř má záměrně nízkou úroveň a neinformuje o stavu teologického bádání v zahraničí. Týdeník Katolické noviny je nástrojem propagandy státní politiky, přinášející více zkreslených politických informací než skutečných událostí z náboženského života u nás a v cizine.

Situace na bohoslovecké fakultě v Litoměřicích je stále tísňivější. Sbor nemá, opět záměrně, náležitou kvalifikaci, jmenování profesorů je prakticky v rukou Sekretariátu pro věci církevní při min. kultury ČSR. Z přihlášených 60 kandidátů studia bohosloví v roce 1981 bylo přijato něco málo přes polovinu. Důvody odmítnutí: styk s řeholníky, nedostatek informací o kandidátovi, anebo naopak příliš mnoho, pro posuzovatele "negativních". V Bratislavě bylo vloni vyloučeno z dalšího studia 12 bohoslovů, kteří byli vytypováni jako organizátoři hladovky v říjnu 1980.

Násilné, právně nepodložené rozehnání řeholních společenství a znemožnění jejich činnosti v ČSSR od r. 1950 nebylo napraveno, naopak pronásledování řeholníků trvá, propaganda proti řádům se stupnuje /viz článek dr. Bohuslava Čížka "Úloha řádů v politice římskokatolické církve", časopis Bezpečnost z 1.10.1981/. Stupnuje se nátlak na kněze, aby vstupovali do provládní, avšak římskokatolickou legislativou nepotvrzené organizace Pacem in terris. Kritika Pacem in terris je chápána jako nepřímý útok proti "Socialistickému spolužití, proti úpravě vztahů mezi státem a církví .. Na takové útoky dostanou pádnou odpověď" /M. Lúčan v projevu uvedeném výše/. Podobně se vyslovil i pracovník Sekretariátu pro věci církevní Partsch na zasedání Pacem in terris v Olomouci v říjnu 1981. Množí se výslechy mladých lidí i jejich údajných vedoucích či inspirátorů: důvodem je náboženské shromažďování.

Především však musíme pozvednout hlas na obranu těch, kdo byli a jsou trestně stíháni a vězněni za svoji náboženskou činnost. Lze bez nadsázky konstatovat, že rok 1981 byl rokem církevních procesů.

24.11.1981 potvrdil krajský soud v Ostravě rozsudek okresního soudu v Olomouci proti katolickým kněžím a laikům Janu Krumpholcovi, Františku Líznovi, Josefu Vlčkovi, Josefmu Adámkovi a Rudolfovi Smahelovi. Skutečným důvodem bylo vydávání a šíření náboženské literatury /tato literatura neměla ani v nejmenším protistátní charakter/. Obě soudní instance však ~~nesoudili~~ podle § 118 trestního zákona za nedovolené výdělečné podnikání /ve výpovědi obžalovaní konstatovali, že jejich činnost byla nikoli výdělečná, ale právě naopak, že bylo potřeba často dotovat z vlastní kapsy/, aby byl skryt pravý důvod odsouzení a případ měl ráz hospodářské tr.činnosti. Jezuita P. František Lízna byl potom 21.1.1982 odsouzen k dalšímu trestu za údajnou tr.činnost podle § 112 tr.zákona /poškozování zájmů republiky v cizině/. V září byl v Lounech podminěně odsouzen P. Josef Kordík, který pokračoval ve své duchovenské činnosti, protože mu odnětí státního souhlasu nebylo sděleno zákoným postupem.

V červenci 1981 byl v Plzni zatčen dominikán P. Jaroslav Duka, dělník ve Škodovce. V listopadu byl odsouzen na 18 měsíců, když mu bylo dokázáno, že jedenkrát /!/ sloužil liturgii bez státního souhlasu. Krajský soud potvrdil rozsudek dne 19.2.1982.

V souvislosti s P. Dukou byl bezpečnostními orgány dne 27.10.1981 přepaden Charitní domov v Kadani, kde žije cca 80 řeholnic-dominikánek, duchodkyň. Policie v počtu 40 příslušníků /ozbrojených a provázených psy/ byla uvedena církevní tajemnicí. Prohlídka pokračovala i druhý den. Byly zabaveny psací stroje, 2 úředně povolené cyklostyly, oficiální i samizdatově vydané náboženské tiskoviny /opět zcela bez protistátního obsahu/ a rozmnožované modlitební texty pro každodenní modlení. Hubený výsledek tohoto násilného činu přiměl orgány k rozšiřování difamací a nepravdivých zpráv /hovořilo se o větším množství nepoctivě nabytých cenných předmětů/, o přítomnosti šesti Poláků /!/, o instalaci vysílačky /!/ a pod./. Podobnou akci provedly policejní orgány týž den v kněžském domově duchodců v Moravci. Do akce se zapojilo 120 /!/ policistů a milicionářů se psy. V domově žijí staří, penzionovaní kněží, o něž se starají řeholní sestry. Opět byly zabaveny náboženské tiskoviny, některé vydané svépomocí /ztěží lze v těchto případech mluvit o samizdatu v běžném slova smyslu/, v několika případech i osobní věci a tuzexové poukázky, které legálně věnovala kapitulní konzistoř v Brně. Znovu se vynořily difamace a pomluvy. O den později /29.10.1981/ byly provedeny prohlídky na farách v Hoštce u Litoměřic, ve Štětí a v Bečově u Mostu. Administrátor P. Radim Hložánka byl zatčen a byl mu zabaven cyklostyl a náboženské tiskoviny.

V Liberci byl v únoru 1981 po třech měsících vazby propuštěn P. Josef Bárta a je stíhán na svobodě za to, že šířil své teologické spisy a vedl semináře pro zájemce teologie.

Oficielní hodnocení náboženské literatury ukazuje "odborný" posudek Dr. Jaroslava Hájka ze Sekretariátu pro věci církevní v Praze. Podle tohoto posudku je např. trestným činem opisování řádně vydaného biblického textu z jakékoli příčiny, třeba i pro soukromou potřebu! Může prý být aplikován zákon č. 93 z r. 1949 o rozšiřování neperiodického tisku nebo § 178 tr.zákona o naření dozoru nad církvemi.

Těž na Slovensku se množí perzekuce kněží a laiků. Odsouzení kněží P. Antona Zlatohlávěho, P. Gabriela Povaly, P. Štefana Javorského, laika Günthera Ropfa jsou dokladem celkového postoje státních orgánů k činnosti katolické církve.

K těmto skutečnostem je dlužno přičíst další, které se vyznačují brutalitou a sadismem. Koncem října 81 odvezli z pracoviště čtyři "neznámí" muži Stanislava Adámka /dvacetiletého syna odsouzeného Josefa Adámka/ do lesa u Tišnova, kde mu nehorázně vyhrožovali zabitím, udeřili jej brutálně do hlavy a polili kyselinou máslenou. Přinutili jej

utíkat před jejich autem a dvakrát naznačili, že jej přejedou. Poté odjeli a Stanislav Adámek musel jít 20 km v noci na nejbližší železniční zastávku. Neobjasněny nebo problematicky objasněny zůstávají dva případy "sebevraždy" - inženýra Coufala a studenta Pavla Švandy.

Tento stav přirozeně posiluje nedůvěru vůči ujištováním a slavnostním proklamacím státních orgánů o vytváření nové společnosti v níž vládne spravedlnost a v níž jsou si všichni rovni bez ohledu na původ a přesvědčení. To, co deformuje mezi jiným literu a ducha zákona a oficiálně přijatých dohod a paktů týkajících se náboženských svobod, nejsou vždy nutně v naší zemi platními zákony, nýbrž jejich svévolný výklad, jaký např. skýtá oficiální komentář k československému trestnímu právu. Československá soudní praxe se potom při posuzování trestních činů řídí nikoliv celkovým smyslem všech přijatých zákonnych předloh /Ústavou, Pakty, čs.zákony aj/, nýbrž jen komentářem k tomu, či onomu užitému paragrafu, např. vysvětlivkami k § 178 /maření dozoru nad církví a náboženskými společnostmi/, které nejsou v plném souladu např. s čl. 18 Paktu o občanských a politických právech, který byl po schválení všemi příslušnými oficiálními místy uveden v platnost dne 23.3.1976. Pro porovnání citujeme některé "vysvětlivky" tak, jak byly publikovány v oficiální příručce pro výklad trestního zákona /Trestní zákona Komentář. Praha 1980/ str. 607-608.

Cit. § 178 praví: Kdo v úmyslu mařit nebo ztěžovat zákon státního dozoru nad církví nebo náboženskou společností poruší ustanovení zákona k h o s p o d ař s k é m u /podtrženo námi/ zabezpečení církví a náboženských společností, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

Z vysvětlivek: Uprava výkonu trestního dozoru nad církví a náboženskou společností spočívá v podstatě na zásadách, že duchovní mohou působit jen se státním souhlasem a že jak duchovenskou, tak kazatelskou popř. jinou /!/ činnost mohou konat osoby, které získaly státní souhlas a vykonaly slib, dále, že předchozí státní souhlas je nutný pro každé ustanovení nebo volbu do funkce, jejíž výkon spočívá v duchovenské nebo podobné /!/ činnosti ... Z hlediska odpovědnosti za trestný čin podle § 178 není rozhodné, zda jednání pachatele souvisí s činností církve /náboženské společnosti/ povolené nebo zakázané. Tchoto tr.činu se mohou dopustit též i osoby, které vykonávají duchovenskou nebo kazatelskou činnost, ač nejsou duchovními církve nebo náboženské společnosti /!/, nebo které vykonávají jinou činnost, již se zasahuje do výkonu státního dozoru nad církví a náboženskými společnostmi.

Pro ilustraci lze připomenout, že existují případy, kdy soud za trestní čin proti § 178 považoval rozhovor na náboženské téma nebo společnou modlitbu v soukromém bytě /odůvodnění: byla to "duchovenská činnost", při níž okolnosti znemožňovaly státní dozor!/.

Charta 77 upozorňuje k expertentní orgány na hrubé porušování čs. Ústavy, mezinárodních paktů a úmluv v oblasti náboženských svobod; žádá aby všechny případy nezákonného náboženského útisku a pronásledování byly napraveny; aby zákony, platné v naší vlasti a omezující mezinárodní paktu a lidská práva, byly přinejmenším komentovány a opatřeny vysvětlivkami v tom smyslu, aby náboženské svobody, garantované Ústavou a pakty, ve skutečnosti nelikvidovaly, nýbrž naplnovaly jejich smysl a ducha.

V Praze dne 10.3.1982

Dr.Radim Palouš
mluvčí Charty 77

Anna Marvanová

mluvčí Charty 77

Ladislav Lis

mluvčí Charty 77

Václav Malý - člen kolektivu mluvčích CH.77

Na vědomí: papeži Janu Pavlu II., Vatikán
kardinálovi Františku Tomáškovi, Praha
kněžské organizači Pacem in terris

Dokument Charty 77 č. 13/82 /Otevřený dopis mirovým hnutím/

Mluvčí Charty 77 dostali a dostávají od občanů, zejména od signatářů Charty 77, řadu podnětů k aktuálním ohrožení míru v Evropě a na světě vůbec. Též mirová hnutí jiných zemí se v posledních měsících často obracejí na Chartu 77 ve věci obrany míru. Kladný vztah k mirovému hnutí vyjádřil již dokument Charty 77 z 16.listopadu 1981. Chceme znovu zdůraznit, že počítujeme vážnost mezinárodní situace a že ocenujeme význam mirového úsilí řadových občanů. Jakožto podpisovatelé dokumentu, který se staví za dodržování lidských práv, jsme si vědomi, že bez mirové koexistence je jedno ze základních lidských práv - právo na život - ohroženo. Jsme však toho názoru, že mír je nedělitelný. Zabezpečit mír vyžaduje vyloučit násilí a hrozby násilím a zajistit respektování práva národů v mezinárodních vztazích stejně, jako skoncovat s násilím a bezprávím uvnitř států a zabezpečit respektování práv člověka a občana státní mocí v každé zemi, tj.lidské svobody a důstojnosti co do přesvědčení, víry, shromažďování, projevu a pod. To odpovídá i Chartě spojených národů a závěrečnému aktu KBSE z Helsink. Proto jsou tyto obě iniciativy, jež podobně jako Charta 77 usilují o důsledné plnění Mezinárodních paktů o lidských právech, vypracovaných v OSN a podepsaných a ratifikovaných řadou států a závěrečným aktem z Helsink, slavnostně potvrzených, podstatným a platným příspěvkem v úsilí o zabezpečení míru a spolupráce. Připomínáme, že existují hodnoty, za něž se lidský život obětuje /a nejednou obětoval/. Nedomníváme se, že lze věřit v opravdovost mirových snah, kde jsou potlačovaná základní lidská a občanská práva či kde se k takovému potlačování mlčí nebo kde se dokonce schvaluje. Nezapomínejme, že ve jménu míru páchaly /a páchají/ mnohé nedobré činy: např. v roce 1938 Daladier a Chamberlein ustoupili Hitlerově a Mussoliniho nátlaku, umožnili další rozpínavost totalitních režimů a přispěli tak ke vzniku druhé světové války - to vše ve jménu zachování míru v Evropě, jak prohlašovali nejen sami, ale jak byli oslavování nejedněmi novinami, ba i velkou částí veřejného mínění svých zemí.

Známe mnohé dokumenty současného velkého mirového hnutí, jež se rozvíjí v mnoha evropských i jiných zemích s cílem zachránit lidstvo před katastrofou jaderné války. S radostí vidíme, že se v mnoha z nich výjadřuje pojetí nedělitelnosti míru podobně jak je chápeme my. Také v podpisech pod těmito dokumenty se setkáváme s těmi, kdo oddanost tomuto hnutí ve zmíněném pojetí vyjadřili a vyjadřují i statečným vystupováním na oboru lidských práv a jejich obhájců všude na světě - na severu i jihu, na západě i na východě, v prvním, druhém i třetím světě. Společně s nimi jsme přesvědčeni, že právě toto úzké spojení a vzájemná závislost mirového soužití i spolupráce s důsledným respektováním norem lidského soužití, základních práv a svobod, lidské důstojnosti a morálních hodnot je jedinou cestou, kterou lze zabezpečit opravdový mír. Věříme, že tyto závazky bude současně mirové hnutí důrazně a účinně vyjádřovat a uskutečňovat. K nim se plně hlásíme a budeme rádi k jejich realizaci spolupracovat.

Tedy: jakkoli chápeme vyjímečnost aktuálního ohrožení /vždyť po všech válkách v minulosti bylo možno očekávat nějaký život, tentokrát nikoliv/, teprve v souvislosti se všechni lidskými právy je mír tím, co není eventuálně jen momentální strategií mocných nebo naivním přáním těch, kteří se za každou cenu chtějí držet života bez ohledu na lidskou odpovědnost k hodnotám, jež život přesahují. Jako signatáři Charty 77, ale i jako obyvatelé Evropy, jejíž civilizace se od antického Řecka a křesťanství krom mnoha vín vyznačuje i smyslem pro tuto lidskou odpovědnost a povolenost, jsme zavázáni neopouštět základní požadavky lidských práv, k nimž takto - a jen takto - patří i právo na život a tedy i mirové úsilí. Vzhledem k tomu, že ohrožení míru v Evropě a na světě je aktuální a že oficiální společenské struktury mohou být ve věci mirových aktivit podezírány z

přílišné vázanosti na ty či ony postupy v rámci politických či mocenských uskupení, soudíme, že by se těmito otázkami měla všude zabývat neoficiální občanská iniciativa. Měli jsme již příležitost k výměně názorů s některými představiteli na mírová hnutí různých zemí a zaměření a uvítáme i další setkání s tímto smyslem a obsahem.

V Praze dne 29.března 1982

Dr.Radim Palouš
mluvčí Charty 77
Praha 1, Všechnova 14

Anna Marvanová
mluvčí Charty 77
Praha 3, Jeronýmova 2

Ladislav Lis
mluvčí Charty 77
Praha 10,
Benešovská 33

x x x x x x x x x x x x

Městský soud v Brně
Roosweltova 16
Brno

Věc: Žádost o přerušení výkonu trestu Drahomíry Šinoglové

Obracíme se na Vás hluboce dotčení událostí, která postihla těhotnou matku tří dětí. Drahomíra Šinoglová, nar. 27.7.1951, bytem Strachotice, okr.Znojmo, t.č. ve věznici Brno-Bohunice, byla v prosinci 1980 odsouzena podle § 7 k § 100/1 tr.zákona /příprava k pohoru-vání/ k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Důvodem odsouzení bylo, že údajně opisovala na psacím stroji literární texty v současné době nepublikovaných českých autorů. Drahomíra Šinoglová je matkou tří dětí ve věku 10, 8 a půl roku. Pro těhotenství jí byl nástup do výkonu trestu odložen do doby půl roku po narození dítěte. Přesně v den, kdy nejmladší dítě půl roku dovršilo, t.j. 1.3.1982 byla jeho matka z rozhodnutí okresního soudu ve Znojmě odvlečena násilím do věznice v Brně-Bohunicích. Stalo se tak bez jakékoli výzvy k nástupu výkonu trestu, ve chvíli, kdy paní Šinoglová právě krmila své nejmladší dítě, starší děti byly ve škole a manžel v práci. Nebyl brán zřetel na podanou žádost o odklad výkonu trestu z důvodů zdravotních a opětného těhotenství /předchozí těhotenství bylo rizikové/.

Chtěli bychom poukázat na to, že paní Šinoglová dosud nikdy trestána nebyla a nyní je pro své děti nepostradatelná. Její případ splňuje i všechny podmínky amnestie, udělené prezidentem republiky v květnu 1980. Tato amnestie vyjádřila nenahraditelnost mateřské výchovy. Drahomíra Šinoglová však byla odsouzena o půl roku později. Manželé Šinogloví podali po narození svého třetího dítěte žádost o milost prezidentu republiky, která je dle sdělení z prosince 1981 v šetření. Věříme, že s přihlédnutím ke všem okolnostem prezident republiky paní Šinoglové individuální amnestii udělí.

S naléhavou žádostí o přerušení výkonu trestu se na Vás obracíme v zájmu lidskosti, protože v co nejrychlejším návratu Drahomíry Šinoglové do rodiny spatřujeme záchrannu pro její tři děti a zejména pro očekávané čtvrté dítě.

Doufáme, že tato žádost spoluobčanů bude přijata příznivě a kladně vyřízena.

V Praze 15.3.1982

Evžen Adámek, Josef Adámek, ml., Marie Adámková st., Stanislav Adámek, Milan Balbán, Milan Badal, Alena Balcarová, Ivan Bartošek, Karel Bartošek, Zdeněk Bárta, MUDr. Zora Bártová, Jan Bednář, Jiří Bednář, Otta Bednářová, Kamila Bendová, Jaroslav Beneš, Marie Benetková, Jarmila Běliková, Pavel Blatný, Zuzana Blatná, Antonie Boková, Standa Borůvka, Irena Borůvková, Vratislav Brabenec, Marie Bradáčová, Pavel

Brunnhoffer, Petr Burian, Petr Cibulka, Ladislav Čapek, I. Čechurová, Jiří Černega, Jiří Daniček, Josef Danisz, Zuzana Dienstbierová, Blanka Dobešová, Jarmila Doležalová, Pavel Dostál, Ivan Dubský, Jan Dvořáček, Ladislav Dvořák, Drahomíra Dvořáková, Štěpánka Endrýsová, Jana Fialová, Václav Frei, Michaela Freisová, Zina Freundová, Karel Freund, Luisa Geisslerová, Robert Gombík, Bohumír Hájek, Prof. dr. Jiří Hájek, Jiřina Hamousková, Ivan M. Havel, Aleš Havlíček, Olga Havlová, Zbyněk Hejda, Dr. Ladislav Hejdánek, Heda Hejdánková, Jana Hejdánková, Martina Hejdánková, Petra Hejdánková, Jana Hlavsová, František Hochman, Jiří Hochman, Josef Holek, Miloslava Holubová, František Horáček, František Horváth, Vladimíra Horváthová, Anna Hradíková, Jiřina Hrábková, Mojmír Hrbek, Markéta Hrbková, Ruth Hrbková, Ivana Hyblerová, Zuzana Chaloupková, Libor Chloupek, Josef Janíček, Jarmila Johnová, Petr Kadlec, Pavel Klaus, Jiří Kantůrek, Jan Kaplan, Marie Kaplanová, Petr Káš, MUDr. Anna Kavinová, Pavel Kárschner, Petr Klusák, Božena Komárková, Vavřinec Korčíš, Josef Kordík, Karel Kostroun, Jiří Kostůr, Alena Kovářová, Jan Kozlik, Eva Krausová, Petr Kreibich, Petr Krejčí, Jana Kučerová, Blažena Kuklinová, Alena Kumprechtová, Karel Kurial, Miroslav Latta, Eva Lattová, Vendelín Laurenčík, Lenka Laurenčíková, Josefa Lesková, Drahomíra Libánská, Ladislav Lis, Martin Litomiský, Jan Lopatka, Klement Lukeš, Eva Malaníková, Jana Malá, Radomír Malý, Václav Malý, Eva Málková, Antonín Malušek, Ivan Manásek, Anna Marvanová, Miloslav Mašek, Dana Mašková, Julie Matoušková, Terezie Medková, Vlasta Melzerová, Jaroslav Mezník, Vlasta Mikešová, Miloslav Miřejovský, Metoděj Moštěk, Pavel Mráz, Anna Mrázová, Jiří Müller, Bronislava Müllerová, Jiří Myslin, Božena Myslinová, David Němec, Jaromír Němec, Ondřej Němec, Dana Němcová, Marcela Němcová, Markéta Němcová, Věra Novotná, Mlada Opočenská, Michael Otrísal, Martin Palouš, Radim Palouš, Anna Paloušová, Pavla Paloušová, Viktor Parkán, Petra Parkánová, Jarmila Pařízková, Jan Payne, Miroslav Pazourek, Karel Pecka, Ivan Pelíšek, Zuzana Pelíšková, Jarmila Perková, Bohuslav Petřík, Helena Petříková, Marie Petříková, Tomáš Petřívý, Daniel Pfaun, Zdeněk Pinc, Eliška Pincová, Jan Placák, Jiří Pokorný, Josef Pokorný, Jitka Poslední, Luboš Poslední, Jan Prince, Květoslava Princová, Petr Prokeš, Jaromír Přeslička, Jana Převratská, Mečislav Razík, Miloš Rejchrt, Pavel Rejchrt, Jitka Rejchrtová, Jiří Res, František Rokyta, Jakub Rumí, Olga Rychtářová, Ing. Zora Rysová, Vladimír Říha, MUDr. Marie Říhová, Josef Schmuk, Hana Schmuková, Jan Schneider, Anna Schwarzeová, Karel Sidon, Ing. Jindřich Sirovátká, Milan Slánský, Ivana Slánská, Zdislava Slezáková, V. Šekol, Karel Soukup, Marie Soukupová, Andrej Stankovič, Olga Stankovičová, Marie Stanková, Marcela Štárková, Vladimír Stern, Jana Sternová, Ondřej Stodola, Eva Stuchlíková, Božena Sudická, Jaroslav Šabata, Anna Šabatová, st., František Šilar, Libuse Šilhánová, Jan Šimsa, Martin Šimsa, Anna Šimsová, Veronika Šmidová, Zdeněk Šorm, Milena Štefanová, Ivan Štern, Jan Štolá, Josef Štulíř, Jaroslav Šubrt, Josef Šumbera, Petruška Šustrová, Petr Švestka, Pavel Theimer, Jakub Trojan, Vlastimil Třešnák, Jan Tydlidát, Miroslav Tyl, Zdeněk Urbánek, Ludvík Vaculík, Vlasta Váňková, Milan Vlahovič, Anna Vlahovičová, Tomáš Vlasák, Jitka Vodnanská, Miroslav Vodrážka, Ivana Vodrážková, Josef Vohryzek, Vladimír Voják, Věra Vránová, Jiří Wolf, Marián Zajíček, Eva Zajíčková, Jiří Zakouřil, Jiří Zbíral, Eva Zbiraleová, Vladislav Zdrubecký, Ludvík Zelinka, Vlasta Zelinková.

Za správnost podpisů odpovídá

Markéta Němcová
Leninova 660, Praha 6

Na vědomí: Kancelář prezidenta republiky
Československý červený kříž
Československý svaz žen
redakce časopisu Vlasta
redakce časopisu Rodina

Poslední zpráva:

Prezident republiky vyhověl žádosti Drahomíry Šinoglové a udělil jí milost. 30.3.1982 byla paní Šinoglová propuštěna na svobodu.

Dopis Miroslava Kusého prezidentu republiky

Pán prezident;

moj priateľ dr. Milan Šimečka je vo vyšetrovacej väzbe už 8 mesiacov. V tom istom československom väzení, ktoré doverne poznáte aj Vy z päťdesiatych rokov. Ten človek je v nom prinajmenšom tak isto nevinne ako ste v nom bol aj Vy. Prinajmenšom - lebo ako politický väzen sa od Vás Milan Šimečka líší tým, že nikdy neboli politikom, nikdy nevyvíjal vlastnú politickú činnosť. Je publicistom, literátom. Do Vášho väzenia sa dostal nie za svoju politickú aktivitu, ale za svoje politologické rozboru, politické postoje a svetonázorové stanoviská, vyjadrené v jeho listoch, článkoch a knihách.

Vás omilostil a nakoniec aj rehabilitoval Váš predchadca, prezident Antonín Novotný. Vy ste ešte neomilostil a toho nerehabilitoval ani jedného svojho politického väzna. Predkladám Vám preto návrh, aby ste takto po prvý raz uplatnil svoje prezidentské právomoci práve v prípade Milana Šimečku.

Tu ich môžete uplatniť o to ľahšie, že Milan Šimečka nie je kauza pre žiadnen proces, nehovoriac už o slušnom politickom procese. Vy hlasujem to naprosto zodpovedne, pretože som bol účastníkom uzavárania spisov celého "prípadu" Šiklová a spol. a v tejto suvislosti som si aj Šimečkove spisy podrobne preštudoval. Tieto spisy sa uzavárali ešte začiatkom júla 1981. To bolo už pred pol rokom - a proces sa napriek tomu stále odkladá. Nie je to práve pre tento naprosto nedostatočný, nič nevypovedajúci, zmätočný spisový materiál?

Chcem Vás preto oboznámiť, pán prezident, s podstatou dokumentácie k prípadu Milan Šimečka.

Je to 11 dokumentov, ktoré "usvedčujú" Milana Šimečku z toho, že napísal svoje práce - práce ním podpísané, práce, ku ktorým sa vždy verejne hlásil /dokument č. 1, 6, 7, 8/; že si korešpondoval a teda "udržiaval styky" so svojimi dihorodými priateľmi - ako bol Ján Kalina /č. 4/, Vilém Prečan /č. 2/, či Ludvík Vaculík /č. 10/ a príležitostne aj s inými známymi - ako napr. s prof. Skillingom /č. 8/ a že teda nevytváral a nerušil svoje priateľstva podľa politickej konjunktury, ako býva v tejto krajine u mnohých ľudí zvykom; že dostával a číhal práce, ktoré ho zaujímali - napr. Kusého /č. 7/, polské materiály /č. 9/, petličné knihy /č. 5/, že písal a pracoval na ďalších literárnych projektoch, sám alebo v spolupráci s inými autormi /č. 7/, a to dokonca aj po prokurátorskej výstrahe. /č. 11/.

Nič viac sa v celej tejto dokumentácii nenájde. Nič okrem literárnych práce, vlastných a cudzích, ním napísaných či ním prečítaných. Nič okrem politologických rozborov, politických názorov, etických hodnotení a svetonázorových postojo, vyjadrených na margo našej súčasnosti, v shode s jeho mravnou a filozofickou koncepciou sveta, v ktorom žil a o ktorého lepšiu, ušlachtilejšiu podobu usiloval. Nič iné nenájdeme v jeho listoch, analytických prácach, vo fejtónoch.

Niet tam ani zloby, ani nenávisti, ani jedovatých invektív. Vždy prevláda snaha o vecné dopátranie sa príčin skrivodlivosti, snaha o "pochopenie" nerozumu ba i blbosti, snaha o vysvetlenie vecí z nich samých: vždy prevláda láskavý, humanistický ton, tak príznačný pre Šimečkovo pero.

Pravda, sú tu názory a stanoviská, ktoré se k našej súčasnosti velmi často vyjadrujú kriticky. To však nie je dostačný dôvod pre kriminál. Tým viac, že tu nejde o názory a stanoviská nejakého ignoranta, panikára či záškodníka, ale o zasvetené, hlbokom štúdiom a vlastnou skúsenostou podložené analýzy a postoje erudovaného filozofa, docenta a kandidáta vied, ktorý je u nás už dobre dve desaťročia známy svojou vedeckou a publicistickou činnosťou. A táto "dokumentácia" má Milana Šimečku usvedčovať z podvračania republiky podla § 98/1,2 a/b Trestného zákona?

Ano, okrem uvedenej dokumentácie je tu ešte dokumentácia z onoho povestného francúzského peugeota. Čo sa tam našlo proti Milanovi Šimečkovi?

Jedna jediná vec. Je to pohľadnica so Šimečkovou adresou. Na jej hornej strane je živá farebná fotografia krásného kocúra s anglickým textom. Tento text v úradnom českom preklade hovorí: "Rupert, dříve Walwsa L., stář 4 měsíce".

Na druhej strane pohľadnice - tiež v uvedenom preklade - stojí: "Drahý Milane a Evo, zde je, jak jsem slíbil, obrázek bývalého LW, hrdiny kontrarevoluce, vůdce boje proti totalitnímu útlaku. Ve svém domově stratil - lituji, že tak musím říci - tento titul a je znám jako Rupert, velmi silné ponížení, ale nestěžuje si..."

Podpísaná je jakási anglická študentka, s ktorou se Šimečkovi náhodou zoznámili pred rokom na dovolenke v Tatrách.

Je mi veľkou záhadou, ako sa táto ofrankovaná pohľadnica so Šimečkovou adresou ocitla v onom peugeot. Nech sa tam však dostala akokoľvek, čo vypovedá proti Milanovi Šimečkovi?

V spisoch, ktorých užatvárania som sa zúčastnil, nie je na Milana Šimečku nič viac. Nie, toto by nebolo stačilo pre kriminál ani v päťdesiatych rokoch. Z toho by nevytlikol materiály pre proces ani Doubek, ani Urválek!

Pán prezident, Milan Šimečka má svoje názory a neskryvá sa s nimi. patrím medzi tých, ktorí s ním jeho názory plne zdieľajú. Vobec nemusíte s nami suhlasiť, Vy však nie ste prezidentom, najvyšším predstaviteľom zákona a spravodlivosti, len pre tých a za tých, čo s Vámi suhlasia. Mal byste ním býtať pre nás a voči nám.

Milan Šimečka je vo väzení nespravedlivo a protizákonne. Je vo Vašej moci túto hanebnosť napraviť.

V Bratislave, 31.12.1981

Prof. PhDr. Miroslav Kusý, CSc.
Slowackého 21
821 04 Bratislava

X X X X X X X X X X

Dopis Jana Litomiského snoubence z výkonu trestu v plzeňské věznici

V Plzni 21.2.1982

Ahoj Magdo!

Píšu Ti jenom krátce, protože možu psát pouze o rodinných záležitostech a až do včerejška jsem neměl o rodině žádné zprávy. Teprve včera mi přišly od Nejvyššího soudu z Prahy dopisy od matky za poslední tři měsíce včetně umrtního oznámení mé babičky, která zemřela 31.prosince. Dopisy od Tebe však nedošly. Z matčiných dopisů vím, že jste se obě chystaly na návštěvu, žádal jsem o ní hned po soudu v Ruzyni, ale nedostal jsem odpověď. Mezitím jsem byl přemístěn sem. Tady jsou návštěvy 6.března, doufám, že Vám bude povolená. Matka se ptá, co byste mi měly přivézt sebou. Celkem nemám zvláštní přání, strava je tu vydatná i co se týče vitamínů - občas dostáváme i citrony. Byl bych rád, kdybyste mi přivezly nějaký kvalitní čaj, indický nebo cejlonský a zelený čínský. Také by se hodily dva páry ponožek, protože pracuji v gumovkách, tak abych si je mohl občas vyprat.

Jiné oděvní součástky nejsou povoleny - musí být jednoduchá ústrojí.
Také hygienické balíčky se zde nevedou.

Místo toho jsme vyfásovali poukázky na 20 Kčs, za které jsem si nejnutnější věci nakoupil a zbytek vyžebral. Nyní tady nepotřebuji nic kromě želé po holení. Sampon je zbytečný, protože nemám žádné vlasů. Vůbec se zde osvědčuje zásada sv. Františka, že čím kdo má méně majetku, tím i méně starostí a naopak.

Matka пиše, že byste rády věděly, jakou práci tady dělám. To je velice tajná věc, nesmí se o tom psát, ale zeptejte se známých, ti to tu dobře znají. Píše se o tom i v jedné francouzské knížce, kterou má nyní paní Dojčarová.

Dostal jsem taky velice hezký dopis od Jany Kašparové. Moc mne potěšil a povzbudil. Je to první zásilka, která mi od ní došla. Byl bych velice rád, kdyby mi občas napsala o téma, jak žijí obyčejní lidé a evangelici. Potešila by mne i nějaká klasická modlitba nebo citát z bible.

V posledním dopise od matky je velice krásná modlitba od sv. Brigitty. Rád bych se dozvěděl něco o životě této pozoruhodné ženy.

Noviny a časopisy, které mi matka poslala, pan referent vrátil, protože se mu nechce cenzurovat se s tím. Tak už mi touto cestou nic neposílejte, Mohu si objednat z kapesného Rudé právo, ale žádné peníze zatím nemám. Z domova mi je neposílejte, protože bych je stejně nedostal. Četba odborné nebo náboženské literatury se mi jeví z hlediska napravné výchovy, kterou tady procházíme, jako zbytečná záležitost a není na ni ani příliš času a zvláště klidu. Ovšem v době osobního volna mohu vykonávat náboženské úkony, protože svoboda vyznání je tady zaručena.

Celkově se mi tady daří dobře, mám kolem sebe většinou samé slušné lidi, jak to dobře vystihl už pan prokurátor JUDr. Pilný, který je sem posílá.

Jsem rád, že doma držíte všichni pohromadě. Nebudu se dál rozepisovat, doufám, že se brzy uvidíme osobně a všechno si povíme ustně.

Srdečně zdraví Honza

P.S. Pozdravuj strašně moc Juliánu s dětmi

X X X X X X X X X X X X X X X

Z dopisu Františka Stárka manželce z vazby v Litoměřicích
/František Stárek je obviněn z trestného činu vytržnictví podle
§ 202, které údajně spáchal tím, že vydával a rozšiřoval undergroundový časopis "Vokno"/

Ahoj Marcelo

31.1.1982

V uplynulých čtrnácti dnech jsem nedostal žádny dopis, jen pohled od mámy. Tak tedy nemám ani na co odpovídat. Ve věci účtu jsem učinil nové kroky a teď čekám na výsledky. Jinak se mnou není nic nového, až na to, že jsem překonal určitou krizi, která byla zřejmě patrná z minulého dopisu. Byla asi způsobena nedostatkem tvůrčí činnosti. Teď jsem si už našel prostor k realizaci, to jsou vzpomínky. Nechci říkat paměti, spíše vzpomínky, protože těmi se tady dá žít. Tak tedy:
MOJE TYJÁTRY

"Děláte tu pěkné tyjátr" říkala nám máma, když viděla, jak hrajeme loutkový divadlo. Nebyla to však pochvala naší umělecké činnosti, ale výtka, protože v jejím slovníku bylo, slovo "tyjátr" synonymem pro "rambajs", což vše dohromady znamenalo prohřešek proti pořádku a klidu. To, že tyjátr má něco společného s divadlem jsem se dověděl až při hodině ruštiny - "téatr éto značit - divadlo".

Když ale chci vzpomínat na dětství ve spojitosti s divadlem, musím se vrátit do věku předškolního, kdy v divadelku "Na šikmém

rohu" hráli loutkové pohádky: "Píše, píše Carypíše", "O babce chňapce" a jiné.

Tu posledně jmenovanou hru jsem viděl ještě jednou a to asi po dvaceti letech. To už byl se mnou místo mámy Renek, kterým byli právě tak čtyři roky jako předtím mně. Vlastně jsem si ho k tomu učelu "vypůjčil" od Jarky, protože se jaksi nehodilo, abych šel na loutkovou pohádku sám ve čtyřadvaceti.

Renek však nebyl nijak překvapen, považoval to zřejmě za jakýsi druh televize a zajímalo ho spíš ~~scenář~~ holčička před námi. To já v sestapadesátém jsem byl jinak unešen. Nepamatují se už na svoje reakce během představení, ale živě si vzpomínám, jak jsem jednou řval, když divadílko z nějakých důvodů nehrálo. Této mojí přichylnosti

k loutkám si všiml i můj starší brácha, a taj jsem asi v pěti letech dostal k Ježíšku manáška "Míšu". Na mou malou ruku byl sice trochu velký, ale kam nedosáhly prstíky, stačila fantazie. Sedával jsem pod stolem, Míšu na ruce a rozmlouval jsem s ním. Dialog byl jednoduchý, ale Míšova gestikulace bohatá, kýval nebo vrtěl hlavou či rozhazoval tiapkami. To byl moment, kdy jsem začal přistupovat aktivně ke všem věcem kolem divadla.

Tomuto zlomu, tedy změně z diváka na "tvůrce" pomohlo rozhodující měrou seznámení s Pepíčkem Novotným. Jeho tatínek se totiž zabýval loutkařinou a Pepíček byl pro vše kolem divadla přímo posedlý. Když mně jednou vzal k nim domů a tak jsem viděl stojany s loutkami, byl to impuls k založení "jakési" divadelní společnosti". Ta sestávala z Pepíčka, který byl starší a ve "věcech kumštu" zkušenější, a ze mne. To už jsem chodil do školy a naše divadílko dosahovalo už určitou "úroveň".

Kreslili jsme různé postavy /sedláka, paní, čerta, psa a dálší/, pak je vystříhovali ze čtvrtky a zezadu k nim lepenkou připevnovali špejle tak, aby se dali vodit zespodu.

Je zajímavé, jak se některé věci po dvaceti letech opakují. Na Vísce jsme jednou dělali se Silvou pro děti zrovna takové loutky ... Ale to by byla jiná kapitola.

Ted hrajeme s Pepíčkem pro Alici ze čtvrtého patra, našeho častého a vděčného diváka. Ještě je sestaveno ze dvou židlí postavených proti sobě. Přes jejich opěradla leží žehlicí prkno s přehozenou dekou, aby nás nebylo zezadu vidět. Nahoře jsou kulisy, rovněž vystříhané z papíru, jsou to většinou stromy, pařezy, sklaka a tak podobně, protože většina našich her se odehrává v lese. Scénář neexistuje - všechny pohádky jsou improvizované. Úspěch však mají vždycky

Nedá se však říci, že bychom se spokojili s dosaženým, snažili jsme se být stále "opravdovějším divadelkem". To znamenalo v našich představách hlavně řady diváků a loutky, které by mohly více jednat než naše papírové, jen z jedné strany použitelné figurky.

Začalo to liškou. Pepíček mi ji věnoval k narozeninám, asi ji ušila jeho maminka. Liška však byla skutečný manášek. Medvídka jsem ještě měl, stačilo, aby mummáma přišila hlavu, která "se" mu utrhla. Tato epizoda byla významná tím, že mne přivedla na nápad: "Když máma umí manáška opravit, mohla by ho i ušít". A už jsem při každé možné i nemožné příležitosti škemral. Vyneslo to další manásky, teď už si vzpomínám jen na pejska a prasátka. Vybavuji si je asi proto, že je máma ušila z bílého plátna a já si je barvil vodovkama. S kulismi nebyly potíže, bylo jen nutné je kreslit větší a podlepat kartonem z krabice. Iles jako jediná proměna stále zůstával. Mnohem více se však rozšířili možnosti používání rekvizit. Vzpomínám např. na košík s houbami, koem něhož se točil tento příběh: Pejsek jde do lesa na houby, položí si košák, jde se někam podívat, liška mu košík ukradne, prasátko ji však vidělo, řekne te pejskovi, ten se sprátelí s medvědem, společně pak lišku pronásledují atd., atd. Dnes už bych si těžko vymyslel tolik dějových možností.

Další podmínkou "opravdovosti" byli pro mne diváci. Naše kuchyně, kde se odehrávala všechna představení, byla nevhodná a to hlavně z toho důvodu, že jsem si nemohl vodit domů přiliš mnoho dětí. Cástečným řešením bylo cosi jako "letní divadlo". Bydleli jsme tehdy v přízemí a tak jsem hrál z okna. Určitou dekorací byly přitom i muškáty v květináčích. Ale ani tato možnost nevydržela moc dlouho. Máma nehodlala tolerovat roj dětí na chodníku u našich oken. Problém s místem pro divadlo se nepodařilo nikdy uspokojivě vyřešit. Ani chodba činžáku, ani prádelna ve sklepě neměly dlouhé trvání. Ale tento problém je obecným jevem pro většinu aktivit dětí a mládeže. Raději však zase k loutkám.

Přes to, že jsem se už "specializoval" na maňásky, bylo mi ještě jednou souzeno vrátit se k papírovým panáčkům na špejlich ...

/pokračování snad někdy příště/

x x x x x x x x x x x x x x x x

Rezoluce vedení /direzione/ italské KS z 30.12.1981

1. Komunisté již vyjádřili a potvrzují znova, že rozhodně odsuzují vojenský převrat v Polsku, zatýkání a vojenské soudy, zákaz veškeré činnosti politických, odborových i společenských organizací. Tato opatření, jež jsou neslučitelná s našimi demokratickými a socialistickými ideály, nemohou vyřešit hlubokou krizi polské společnosti. Nelze je však ani ospravedlit nutností zachránit základ režimu socialistického typu, neboť není-li již sto čelit politickými prostředky protestům dělnické třídy a lidu a uchyluje-li se k vojenské síle, je to úder samé věci socialismu.

Již od vypuknutí polské krize v létě 1980 neváhala IKS postavit se na stranu demokratické obnovy politického a společenského života Polska a poskytla plnou podporu, jaká byla možná, úsilím a pokusům, jež v tomto směru činila PSDS.

Pozitivně jsme uvítali zejména zrod a rozvoj odborů Solidarity, neboť jsme přesvědčeni o nutnosti autonomie odborů též v socialistické společnosti.

Několikrát jsme veřejně i důvěrnou cestou vyjádřili svůj odpor vůči věnčejícím aktům všeobecného, nátlaku a zásahu.

Při všech příležitostech jsme apeleovali na smysl pro odpovědnost všech včetně dělníků a odborového hnutí. Dali jsme najeho, že podporujeme snahy o to, aby se v polickém vedení Polska i v úsilí demokratické obnovy jeho společnosti spojily hlavní síly, působící v zemi k záchráně národní nezávislosti i socialistických výmožností a pro pokrokový vývoj. Převrat dne 13.12. přerušil brutálně tento proces. Opakujeme, že je třeba, aby tento proces pokračoval, jakkoli je hluboký zlom, k němuž došlo.

IKS vyslovuje lítost nad oběťmi tragických krveprolití, znova vyjadřuje solidaritu s polským lidem a s důrazem žádá okamžitou obnovu občanských i odborových práv, propuštění zatčených občanů, obnovení dialogu i snah o dohodu základních složek polské společnosti, i života - strany, odborů, církve - tím, že se jim umožní působit ve svobodě: jen Poláci mohou v plné nezávislosti a autonomii bez jakéhokoli zásahu zvenčí rozřešit problémy své země.

Je v zájmu demokratických, socialistických i komunistických sil západní Evropy i pokrokových a mírových sil světa napomáhat a zajišťovat pokojné a demokratické řešení polské krize. Útočné projevy, překrucování pravdy, hrozby sankcí proti té či oné zemi, či ještě horší kroky vypočítané k vnitropolickým cílům těch, kdo je činí, jsou dobré jednak k tomu, aby zvrátily zpět evropskou historii posledních

let, obnovily ovzduší studené války, nesloužící Polsku, Evropě, ani světu. Bylo by osudné, kdyby jednání v Ženevě i všechny další snahy o dialog a dohodu o odzbrojení byly přerušeny pro polské události. Kritiku i odsouzení sebeostřejší nelze oddělit od odpovědných a dlouhodobě pojatých kroků k tomu, aby polský lid znova dosáhl svobodnějších a demokratičtějších podmínek. To záleží též na obnovení i rozvoji procesu uvolnění v Evropě i ve světě. Proto je nezodpovědné ba cynické nedbat povinnosti k pomoci, jež může ulevit utrpení a nesnázím polského lidu a uléhčit vyčerpané ekonomice. IKS podporuje a bude podporovat plně všechny politické a diplomatické iniciativy a též se účastní všech masových iniciativ v tomto směru.

2. IKS znova vyslovuje přesvědčení, že demokracie a socialismus jsou nerozlučně spojeny a mohou se upevnit jen při plném respektování práv každého národa a rozhodovat o svém osudu.

Dramatické události těchto dnů nás přesvědčují ještě více o nutnosti nacházet a využívat zcela nové cesty, abychom dodali nový rozmach boji za demokracii a socialismus v celém světě. Toho je zapotřebí nejen proto, že síly evropské levice musí působit v rozličných podmínkách. Skutečnost je, že v zemích východní Evropy stojíme tváří v tvář vývojovým procesům, vracejícím se dramatickým krizím, jež zpochybnívají monolitní pojetí moci, neexistenci institucí reprezentujících učinné členitost společnosti, uzavřené, hierarchické pojetí vztahů uvnitř "socialistického žáboru", ideu socialismu jako modelu a nikoli jako historického procesu, jenž se rozvíjí ve světovém měřítku nejrůznějšími způsoby.

Vznikl tu rozpor mezi demokratickými a socialistickými činiteli, mezi růstem kultury i novou členitostí vytvořenou ve společnosti samým vývojem, jejž tyto země prodělaly, a systémem jenž nepřipustí opravdovou demokratickou účast lidu jak ve výrobě tak v politické sféře. To nakonec nejen umrtvuje svobody i energie tvůrčí sily, ale brzdí hospodářskou, technickou i kulturní dynamiku těchto společností a živí stálý konflikt mezi reformními pokusy a tlakem moci.

Je proto třeba si uvědomit, že také tato fáze vývoje socialismu, jenž vznikla Ríjnovou revolucí, vyčerpala svou hnací sílu, tak jak se vyčerpala fáze zrodu i rozvoje socialistických stran i odborových hnutí seskupených okolo II.internacionály. Svět šel vpřed, změnil se také díky této dějinné události. Jde o to jít dál za ní s pohledem vpřed. Lidstvo stojí před obrovskými problémy úplně novými-kapitalismus je nedokáže řešit. Jsou nové i potřeby i touhy národů, jež se projevují různě nejen v zemích kapitalistického Západu a třetího světa, nýbrž i v zemích socialistického typu.

Správná odpověď na ně, nejpozitivnější i nejpokrokovější, není v tom, že bychom zavírali oči před skutečností a její tragikou, ani v tom, že bychom je zažehnávali nehistorickými zaříkadly. Je v tom, že pojímáme boj za socialismus, za překonání kapitalismu i zastaralých mocenských struktur jako otevřený proces, jenž zaznamanává i zastávky i zákruty, ale v němž lidstvo ušlo už velký kus cesty. Proces, v němž je třeba se účastnit - kritikou, ale především akcí.

Postup socialismu v současné fázi záleží stále výrazněji na idejích a demokratických i socialistických vymoženostech v rozvinutých kapitalistických zemích, zvláště v Západní Evropě, i na úspěchu nejpokrokovějších, socialisticky orientovaných experimentů, prováděných originálnimi metodami v zemích třetího světa. Dát impuls i nové horizonty v boji za socialismus v západní Evropě je nezbytné k tomu, aby se otevřela nová fáze socialismu ve světě, i k tomu, aby se přispěli k demokratické obnově společnosti východní Evropy.

3. Krize, která vypukla v Polsku v létě 1980 měla mnohostranné příčiny. Ve skutečnosti šlo o velmi ostrou společenskou a politickou krizi, jež otřásala a otřádá touto společností do hloubi. Nelze jí přičítat manévrům reakčních sil nepřátelských socialismu, i když

samozřejmě otevřela a otvírá prostor i pro ně. Krize přichází z dávné minulosti, nelze ji vysvětlit, aniž učiníme centrem kritického rozboru politický režim Polska, jeho tuhost a jeho odpor vůči každé učinné změně.

Na druhé straně hospodářské nesnáze, jež byly bezprostřední příčinou nespokojenosti a vzpoury polské dělnické třídy v Gdansku i ve všech továrnách země, znamenaly výsledek hospodářské politiky i typu rozvoje, zavedeného do této společnosti - zvlášt počátkem 70.let - jež neodpovídaly reálným možnostem a jen zvyšovaly nerovnováhu i deformace rozličné povahy, aniž se přikročilo k nutným ekonomickým reformám. Nešlo však jen o hospodářské potíže.

Nespokojenost a vzpoura směřovaly proti nedostatku demokratického života v politickém systému, proti vztahu mezi stranou a masami, jenž sev podstatě zbyrokratizoval, proti neschopnosti oficiálních odborů chránit a hájit denní zájmy pracujících, a též proti privilegovanému postavení i případům korupce v samotných vedoucích kruzích strany. V srpnu 1980 se zřetelně projevil význam toho, že chyběly opravdu zastupitelské instituce a orgány komunikace, jejichž pomocí by bylo lze utvářet i vyslovovat kritické mínění a dosahovat na bázi potřebného konsenzu změn v linii hospodářské politiky. Ve skutečnosti vystával problém změn i reforem v politickém systému země.

Ke změnám v tomto směru tlačil ve svém komplexu zrod i ohromný rozmach odborů Solidarity, jež zaujaly místo dřívějších odborů, diskreditovaných před dělnickou třídou i masou pracujících. Ustále Solidarity, posílené též přístupem milionů komunistických dělníků, byl projevem bouřlivého vtrhnutí polské dělnické třídy na politickou scénu, požadující účinnou možnost účasti v řízení podniků, hospodářství a státu. Na změny naléhalo též to, že církev si udržela a zvýšila ve všech uplynulých letech svůj vliv i prestiž a uplatňovala se stále více v polském životě jako národní síla. Ve stejném směru působily i jiné společenské a ideové síly, mezi nimiž intelligence se silnými a bohatými demokratickými kulturními tradicemi.

Vůči rozsahu této krize neexistovala na cestě obnovy dostatečná soudržnost ani pevnost; dnes se jasné ukazuje, že bylo zapotřebí připustit plné spoluodpovědnosti na společném úsilí o ozdravení i obnovu dělníky a s nimi všechny základní složky polské společnosti. To bylo možné jen spolu s transformací v demokratickém, pluralistickém smyslu - při respektování všech skutečností - v polském socialismu. V PSDS se rozličným způsobem děly pokusy v tomto směru: sydelectvím jsou ostré debaty i hluboké změny v řídící sestavě. Toto úsilí však nezvítězilo. Proti němu stálý trvající dogmatismus, konzervativní pozice i netečnost usazená v samém těle strany - jako ovoce dlouhého období byrokratické praxe - váhání i nejistota. Velká byla i váha, kterou v této kriti měl postoj SSSR i dalších zemí Varšavské smlouvy. Došlo i k významným projevům nátlaku, nevhodným zásahům, rozvinula se i tvrdá politická i ideologická kampan proti úsilí o obnovu, vedenému významnou částí PSDS, Solidaritou i církvi. To vše přispělo k tomu, že byla znesnadněna nutná izolace a porážka rozličných extrémistických skupin, jež vystoupily v polském politickém životě, v Solidaritě i ve straně a jež směřovaly ke střetnutí. Tyto skupiny dovedly Solidaritu k tomu, že předkládala požadavky, z nichž část nebyla unosná pro hospodářskou a výrobní skutečnost země. Je však třeba říci, že i tyto skupiny, které nedovolily polské dělnické třídě převzít plně svou odpovědnost vedoucí třídy v národě, jsou z části plodem procesu, jenž se odehrával po léta a vedl k tomu, že ve znepokojující míře se od politického života odvrátila velká část dělnické třídy i jiné vrstvy včetně mladé generace.

4. Polské události posledního půldruhého roku i jejich dramatické vyústění v těchto dnech vyzývají k obecnějšímu zamýšlení nad společnostmi socialistické orientace, jejich historickým i politickým vývojem za uplynulých 35 let i nad současnými problémy boje za socia-

lismus v Evropě i ve světě. Výchozím bodem těchto úvah, s nimiž italiští komunisté nezačali teprv dnes je vědomí, kolik škod přineslo přijetí jediného modelu – sovětského typu – v zemích východní Evropy: jak v hospodářství, tak zejména v politickém systému. Nelze říct, že to bylo nevyhnutelným důsledkem dohod z Jalty; vždyť hned po válce došlo k diskuzi komunistických předáků o originálním rázu, jež měly mít lidové demokracie. Obrat se projevil vytvořením Kominformy /1947/ a 1948 odsouzením Jugoslávie, jež se rozhodla jít a šla originální cestou postupu k socialismu. K tomu přispělo zastření mezinárodního napětí studenou válkou. Tehdy začalo ve všech východoevropských zemích těžké období, jež spolu s tragickými procesy proti vedoucím i řadovým komunistům skoncovalo s pokusy, podnikanými do té doby v různých zemích po porážce nacismu, o vytvoření politických režimů, které by po zrušení tradičních reakčních autoritářských forem minulosti na základě politiky přátelství k SSSR přihlížely k společenské struktuře i kultuře svých národů. Tak se těmto zemím vnutil proces homologizace /přizpůsobení/ sovětskému modelu ve všech jeho hlavních aspektech, t.j. modelu, jenž v dalších letech byl podrobén drastické kritice v samém SSSR.

Země nazývané "lidovými demokraciemi" dosáhly nepochyběně značných úspěchů v hospodářské výstavbě, kulturním rozvoji i zvýšení životní úrovně; nebyl jím však povolen účinný demokratický rozvoj, také v hospodářství se nahromadily rozpory, které se projevovaly stále vážněji, a alespon v některých zemích byla umrtvována sama národní identita.

Není náhodou, že první vážná krize v Polsku po válce vypukla krátce po odsouzení Jugoslávie. Obvinění z nacionalismu, vznesené proti vedoucí sestavě polské strany, předznamenaly proces, jenž byl vnučen později všem východoevropským zemím.

Zvlášt pro zemi jako Polsko, nesmělo budování nového, pokrokovějšího společenského i politického režimu nepřihlížet k charakteristickým rysům i kultury polského národa, a tím proto, že tu byly velké rolnické masy se svými organizacemi, že církve tu má váhu i funkci v národe, a že tím existovaly silné židovské menšiny. V hospodářství by bylo bývalo potřebí členění respektující zájmy i tužby rozličných vrstev. Proto bylo podstatné přizpůsobení sovětského modelu pro Polsko stejně jako pro Maďarsko i jiné země těžkým omylem, jehož vážné důsledky se projevily v dalších letech.

XX.sjezd KSSS znamenal v tomto rámci událost mimořádného dosahu a vyvolal velké naděje. Znovu se hovořilo o nutnosti rozličných cest k socialismu a byl vytčen úkol působit konkrétně k plné obnově socialistické zákonnosti i demokratizaci. Slavnostně se vytyčila otázka vztahů nového typu – hospodářských, politických i kulturních – mezi SSSR a ostatními východními zeměmi, založených na plném respektování svrchovanosti každého státu. Vyhlásilo se, že pojetí vedoucího státu i vedoucí strany je překonáno. Zdálo se, že se otvírají nové možnosti v různých zemích východní Evropy i přímo v SSSR. Též ve světě, díky politice mírového soužití, jež dostala XX.sj ezdem rozhodující impuls. Avšak po několika letech uvázl tento proces obnovy – jenž od počátku postupoval s rozpory, nejistotami i proti rozličným druhům odporu – zcela v písiku, jak musel zaznamenat r. 1964 P. Togliatti ve svém "jaltském memorandu". K tomu došlo též pro omezenost samého XX.sjezdu, jenž soustředil svou kritiku k tzv.kultu osobnosti, nedokázal však jít k podstatě v rozboru struktury politického systému SSSR.

5. Z toho vyplývá nutnost hlubších úvah, jdoucí za kritiku jednotlivých omyleů. Proč neuspěly opakovány pokusy o obnovu? Nevysvětlí vše objektivní potíže, tlak nepřítele, jenž po léta doléhal na tyto země hrozbou války či vnitřního rozraku, obavy z obklíčení, tvrdosti studené války. Důkazem je tu invaze do Československa v r. 1968. V této zemi byla iniciativa nového demokratického kurzu podniknuta a řízena nikoli silou jako v Polsku Solidarita, nýbrž ÚV KSC, odhadlaným reformovat hospodářské i politické řízení, jež bylo v ostrém rozporu se stupněm hospodářského i kulturního vývoje čs.společnosti.

Vpád do ČSSR a násilné přerušení ušlechtilého pokusu o obrodu je důkazem, že nutnost obnovit de hloubky režimy východní Evropy se ocitla v rozprávě nejen se sovětským modelem, ale s pojetím "socialistického tábora", omezujícím autonomní vývoj spojeneckých zemí.

Je pravda - a jsme si toho vědomi - že rozvoj soužití i obrana míru nemůže nebrat na vědomí existenci dvou bloků v Evropě a že destabilizující změny v tom směru znamenají vážné nebezpečí pro mír. To však nemůže ospravedlnit potlačování potřeby svobody, nezávislosti, obrody hospodářského, společenského, politického i kulturního života, jež se projevuje dnes v celém světě. Vždyť koexistence má být podmínkou i nástrojem k tomu, aby tyto procesy proběhly v míru i v bezpečnosti. Proto bloky nemůžeme pojímat - na Východě i na Západě - jako němenné skutečnosti, ideologicko-vojenské tábory řízené mocenskou logikou. Naopak jsou politickou realitou, již má překonat nakonec sám vývoj mirové koexistence. A ta sama nemůže být jen výrazem diplomatických vztahů či dohod mezi státy, nýbrž žádá aktivní zásah národů a přede vším velkého mirového hnutí.

Ve vztahu k polské otázce, stejně jako k jiným vážným mezinárodním problémům - evropských raket, zákazu nukleárních zbraní, evropského Středozemí, nových vztahů Sever-Jih - uplatňuje se IKS jako jediná italská velká politická síla, jež neuznává logiku bloků, a je tedy nejodvážnější a nejautonomější. To nelze říci o druhých stranách, jež hrubě zneužívají polskou strategii ke svým cílům, přitom však mlčí o obětech imperialismu v mnoha částech světa a snaží se dělat kariéru tím, že se podbízejí Washingtonu jako nejservilnější, podřízený spojenec.

Z toho i naše odmítnutí - pro Itálii i všechny ostatní země - logiky, podle niž by nutné společenské změny měly být obětovány bezpečnosti v podmírkách, jež určuje a ukádá hegemonní velmoc. To je předpoklad k zahájení nové fáze boje za socialismus a mír, jenž z jedné strany bude čelit novým rozporům, vznikajícím z dnešní struktury světa, z druhé strany dá odpověď i východisko pro nové potřeby, vznikající - ve všech společenských soustavách - z pokročilejších podmínek vývoje, vědomí, vědeckého i kulturního potenciálu.

Uvažujeme-li tedy do hloubky, bez zábran i rozpaků o krizi východoevropských zemí, nedospíváme k závěru, že se snad perspektivy socialismu zatemnily, či že tamní zvraty znamenají selhání socialismu. Hranice socialismu se neshodují s hranicemi východní Evropy, neboť socialismus je historickým hnutím a rozvíjí se ve světovém měřítku.

6. Socialistická revoluce v říjnu 1917 v Rusku je největší revoluční údálostí naší epochy. V celém světě obrovsky způsobila její hnací sílu na rozvoj bojů za osvobození a emancipaci dělníků i potlačených národů. SSSR prošel nesnázemi, s nesmírným hrdinstvím i obětmi a přestíhu tragedií i degenerativních jevů stalinského období se vymanil ze strašné zaostalosti předrevoluční epochy, stal se průmyslovou velmocí a dokázal čelit ofenzivě nacismu a fašismu, rozhodujícím způsobem přispět k jejich porážce a otevřít pro národy Evropy i světa novou cestu. Říjnová revoluce rozbila výlučné panství kapitalismu a imperialismu, přispěla ke vzniku komunistických stran v celém světě, dala impuls jejich boji za hospodářskou i politickou emancipaci i boji revolučních hnutí za osvobození a nezávislost, národů bývalých kolonií v Africe, Asii a Latinské Americe. Výdobytky, jež Říjnová revoluce poskytla dělnickým i lidovým masám mnoha zemí, i změny, jež způsobila v poměru sil ve světě ve prospěch věci socialismu, měly a mají obrovský význam.

IKS nepodceňuje úlohu, jíž hraje SSSR na světové úrovni. Tato úloha někdy je ve shodě se zájmy zemí i národů, jež bojují proti imperialismu a reakčním režimům, za osvobození a národní nezávislost, někdy se ocitá v rozporu s těmito zájmy, pokud je otevřeně neporušuje, jako je tomu při vojenské intervenci v Afghánistánu.

7. Potřeba "třetí cesty" pro Evropu vzniká z těchto historických událostí i z těchto teoretických úvah. Mýlí se ti, kdo tvrdí, že ideje potřeba, nutnost socialistické změny jsou nyní překonanou věcí. Ve skutečnosti jsou překonaná stará politická a ideologická schémata: určité pojetí socialismu, organizace státu a moci, jejího vztahu ke společnosti. Avšak z věci samých, ze zastření rozporů, jež dávají v sázku osud lidské civilizace a jež již kapitalismus nedokáže překonat, vystupuje potřeba socialismu jako objektivní nutnost, jako potřeba historie. "Model" přijatý v SSSR a přenesený do zemí východní Evropy je neopakovatelný a je nepřijatelné jakékoli oddělování socialismu a demokracie, formy vlastnictví a společenské kontroly výrobních prostředků a forem demokratické organizace politické moci.

Je rovněž jasno, že je třeba jít dál, než jdou zkušenosti sociálně demokratických stran. A to nejen proto, co bylo v jejich minulosti negativní, podřadné a vedlo k porážkám dělnického hnutí, proto, že neměly sílu ani vůli k tomu, aby daly na pořad otázku struktur kapitalistické moci, ale proto, že problémy vzniklé na samém Západě jsou zcela nové. Zkušenosti i cesty, jež razila soc.-demokracie dosud a jež v některých zemích vedly k významným výmoženostem sociálním i občanským, jeví se dnes jako zablokované krizí dosavadního modelu rozvoje i spotřeby, krizí státu, novými diskriminačními fenomény, jež postihují velké masy. Odtud - od Francie do Řecka, od Skandinávie do Německa - se hledají nové ideje i konkrétní programy politické i vládní. Současná kapitalistická krize - s důsledky jež svaluje na lidové masy i s nebezpečím, jež přináší pro mír i pro osudy demokracie - vyžaduje více než kdy jindy, aby se všechny síly evropského dělnického hnutí snažily o novou cestu k socialismu.

Západní Evropa může a má sehrát velkou úlohu v boji o vybudování nového mezinárodního politického pořádku i nového světového hospodářského řádu. Aby tak mohla učinit, musí zahájit hluboké vnitřní reformy. Konzervativní odpovědi na krizi, jež otřásá rozvinuté kapitalistické společnosti, jsou neudržitelné, znamenají miliony nezaměstnaných, zastavení růstu výrobních sil, dekadenci a podřízenost velkým kapitalistickým mocnostem.

8. Italští komunisté chtějí nadále hrát autonomní a pozitivní úlohu, jak ji hráli v diskusi, v setkáních i otevřených střetnutích a komunistickými stranami u moci a zejména s KSSSR. IKS chce udržovat normální styk se všemi komunistickými stranami stejně jako s každou jinou socialistickou, revoluční a pokrokovou silou bez zvláštních či výsadních svazků a žádnou z nich, na báze plné autonomie myšlení i politické akce, bez vazeb ideologického, politického či organizačního rázu.

IKS potvrzuje, že považuje za překonanou ideu homogenního komunistického hnutí, odděleného od celku mezinárodního dělnického hnutí a od socialistických pokrokových a osvobozenecckých hnutí.

Z toho vychází pojetí i praxe nového internacionálismu uskutečňovaného silou, jako je naše strana, jež svým dějinným dědictvím, svou kulturou, svou politickou a ideovou autonomii navazuje na všechny socialistické, revoluční a pokrokové zkušenosti ve světě. Italští komunisté mají na mysli, že udržování a rozšířování těchto vztahů je významnou podmínkou k tomu, aby přispívali k upevnění politiky uvolňování a mirové koexistence, přátelských vztahů a vzájemnosti mezi státy a národy a zároveň k postupu idejí demokracie, pokroku a socialismu jako věci autonomní volby každého národa.

9. IKS - strana Gramsciego, Togliattiho a Longa. - je s to čelit zkouškám, jež stojí před námi. Nemohou nás od toho ovrátit pokzsy, více méně ubohé, ze strany těch, kdo nyní stejně jako při tolka letních příležitostech se snaží využít závažné zkušenosti v Polsku jako prostředek ke svým vnitropolitickým cílům, aby rozdělili dělnické hnutí i lid tváří v tvář rozvinuté tvrdé třídní ofenzivě, jež se pokouší postihnout demokratické a sociální výmožnosti, získané v těch letech života naší republiky. Tyto pokzsy budeme pevně a rozhodně odhalovat

a potírat. Je nutno dále jít cestou, na niž jsme před časem vykročili. Diskuzí opravdivě vedenou i hlubokým promyšlením problémů musíme překonat i zbytky mytických a konzervativních vidin i sňanoviska, jež by mohla vést k likvidaci našeho historického a ideového dědictví. Musíme hájit a posilovat jednotu strany kolem linie, jež nám umožní nejúčiněji změnit situaci v Itálii a přispěch k novému rozmachu boje za socialismus ve světovém měřítku.

Vedení /direzione/ IKS